

Država Srbija i EURONEWS krše zakon

Kršenje Zakona o javnom informisanju i medijima

Član 32. Zakona o javnom informisanju i medijima navodi da Republika, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave, kao ni ustanova, **preduzeće i drugo pravno lice koje je u celini ili u delu u državnoj svojini, odnosno koje se u celini, ili delom finansira iz javnih prihoda ne mogu biti vlasnici pravnog lica koje osniva medij.** Zakon priznaje izuzeće samo u slučajevima javnih servisa i medija koje osnivaju nacionalni saveti, što je neprimenjivo na slučaj Telekoma Srbija, koji je preduzeće u državnom vlasništvu.

Ovim zakonom, u prelaznim i završnim odredbama (čl 142.) predviđena je obaveza privatizacije medija u vlasništvu države u skladu sa Zakonom o privatizaciji. Država je i do sada, neadekvatnom primenom zakona, izbegavala da završi proces privatizacije medija u svom vlasništvu - Tanjuga, Politike, Večernjih novosti i Dnevnika¹. Međutim, **objavom Telekoma Srbija o otvaranju kanala Euronews, država Srbija je i dokazala da problem nezavršene privatizacije nije nastao zbog poteškoća u implementaciji zakona, već je posledica jasne namere države da zadrži prisustvo i kontrolu na medijskom tržištu.**

Proces ulaska Euronews-a u Srbiju (poznate informacije)

Iako je Telekom Srbija u vlasništvu države, a Euronews trećinu svojih godišnjih prihoda dobija iz budžeta Evropske unije², sve informacije koje postoje o ovoj poslovnoj transakciji nalaze se samo u njihovim sopštenjima za javnost, dok ugovori i informacije o ceni franšize nisu javno objavljeni ni od strane Telekoma Srbija, ni od strane Euronews-a.

Nakon uspešnog proboja na medijsko tržište Albanije, *Euronews* je na zvaničnom sajtu potvrdio da je sledeći korak u realizaciji strategije prerastanja u prvu "globalno-lokalnu" medijsku organizaciju ulazak na medijsko tržište Srbije³. Da će do toga doći potvrdio je i CEO Euronews-a, Majkl Piters⁴. Takođe je

¹<https://www.gradjanske.org/wp-content/uploads/2018/12/Sloboda-izra%C5%BEavanja-i-medijske-slobode-u-Srbiji-u-procesu-EU-integracija.pdf>, Poglavlje 5 i Povljačenje države iz medija u Poglavlju 23

² https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/RCR_EURONEWS/RCR_EURONEWS_EN.pdf

³ <https://www.euronews.com/2019/07/15/euronews-and-hd-win-announce-launch-of-euronews-serbia>

potvrđeno da će se ovaj projekat realizovati u saradnji sa srpskom medijskom *grupom* “HD-Win” (koja je u vlasništvu Telekoma Srbija) putem ugovora o franšizingu. Detalji o načinu poslovanja Euronews-a jos uvek nisu poznati, a prva osoba iz Srbije koja je ovu vest potvrdila je savetnica predsednika Republike za medije, Suzana Vasiljević⁵.

U saopštenju Telekoma navodi se kako „Euronews namerava da promoviše pouzdane i nezavisne medije u Srbiji, a potencijalno i na drugim teritorijama gde je srpski jezik u upotrebi“⁶. Takođe je i istaknuto da pokretanje Euronews Srbija predstavlja deo strateške ambicije Euronews-a da se pozicionira kao prva globalno-lokalna medijska kuća u svetu⁷.

Državno vlasništvo nad HD WIN kompanijom

Prema podacima Agencije za privredne registre⁸, kompanija “HD Win” je društvo sa ograničenom odgovornošću čiji vlasnik je “Telekom Srbija” a.d. Beograd. Do nedavno, “Telekom Srbija” je bila većinski vlasnik “HD Win” sa 60% udela, dok je manjinski vlasnik bio Goran Đaković sa 40% udela. Međutim, 14. maja 2019. između ovih lica zaključen je **Ugovor o prenosu udela u društvu** kojim je “Telekom Srbija” otkupila preostalih 40% udela i **postala jedini vlasnik kompanije “HD Win”**. Na osnovu ovog ugovora, Agencija za privredne registre je 26. juna 2019. donela rešenje (br.316-7/19) o izmenama i dopunama osnivačkog akta tog preduzeća, čime je postupak prenosa udela u ovom društvu okončan⁹. Telekom se nije pohvalio novim poslovnim uspehom, kao što to redovno čini na zvaničnoj internet prezentaciji. S druge strane, **kompanija “Telekom Srbija”** ima takvu vlasničku strukturu u kojoj je **većinski vlasnik država Srbija sa 58,11% udela**.

Kršenje strateških opredeljenja zvanične politike u Srbiji

Medijska strategija iz 2011. kao i Nacrt strategije razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji iz 2018. kao jednu od najkrupnijih zamerki i najvažnijih zadataka u narednom periodu označavaju **povlačenje države iz vlasničke strukutre medija**. Eksplicitno se navodi da nije iskorišćen

⁴ <https://www.danas.rs/drustvo/euronews-u-partnerstu-sa-telekomom-srbija-pokrece-projekat-fransize-u-srbiji/>

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

⁷ Ibid.

⁸ www.apr.gov.rs

⁹ <http://pretraga2.apr.gov.rs/EnterpriseWebSearchWeb/Details/Details?beid=2647802&rnd=8169C84C7F612166AF489EA775AD43DC126C3D2F>

normativni okvir uspostavljen donošenjem Zakona o privatizaciji i da nije do kraja poštovano strateško opredeljenje da država ne bude vlasnik medija (kao u slučajevima "Politika" i TANJUG).

Umesto realizacije strateškog cilja povlačenja države iz medija Vlada Srbije koristi strategiju zloupotrebe javnog preduzeća Telekom Srbija za jače prisustvo na medijskom tržištu, ali i za obračun sa medijskim subjektima koji nisu pod kontrolom vlasti.

Telekom Srbija

„**Telekom Srbija**“ je u novembru prošle godine kupio kompaniju „Kopernikus Technology“ od dve ofšor firme registrovane na Kipru - „Kopernikus Corporation (Cyprus) Ltd“ i „KPNK CY Holdings Limited“. Vlasnik prve firme je Srđan Milovanović, brat poverenika Srpske napredne stranke u Nišu, Igora Milovanovića dok se kao vlasnik druge firme pojavljuje poljski investicioni fond Abris¹⁰. Telekom je tada dao saopštenje da je kupio drugog najvećeg kablovskog operatera u zemlji za nešto manje od 1000 evra po korisniku, kojih ima oko 200.000¹¹. Telekom je tada u odgovoru Insajderu naveo da nije preuzeo televiziju Kopernikus, već samo kablovskog operatera¹².

Samo mesec dana kasnije, u javnosti je odjeknula vest da je Srđan Milovanović, sada bivši vlasnik kompanije „Kopernikus Technology“ kupio dve televizije sa nacionalnom frekvencijom, TV O2 i Prvu. Transakcija je iznosila 180 miliona evra, za 15 miliona manje nego što je Telekom kupio Kopernikus. U javnosti su se tada pojavile špekulacije da li je to isti novac i da se država zapravo na ovaj način, protivno zakonu, opet vraća u medije. Tada su iz Nezavisnog društva novinara Srbije i Nezavisnog društva novinara Vojvodine saopštili „ da ovaj slučaj svakako nije samo medijski, već da predstavlja jednu od najvećih političkih i ekonomskih afera u Srbiji danas“¹³.

Početak jula ove godine, „Telekom Srbija“ saopštila je da je kupila najvećeg kablovskog operatera na teritoriji zapadne i centralne Srbije, Telemark Systems d.o.o. Na sajtu Komisije za zaštitu konkurencije može se pronaći podatak da je ispitivanje koncentracije učesnika na tržištu još uvek u postupku¹⁴.

¹⁰ <https://www.cenzolovka.rs/trziste/kako-je-telekom-kupio-kopernikus-izmuzi-dok-ima/>

¹¹ Ibid.

¹² <https://insajder.net/sr/sajt/vazno/12480/>

¹³ <http://www.nuns.rs/info/statements/39715/nuns-i-ndnv-sns-novcem-gradjana-kupio-dve-televizije-sa-nacionalnom-frekvencijom.html>

¹⁴ <http://www.kzk.gov.rs/kzk/wp-content/uploads/2019/07/14-06-2019-300-Telekom-Telemark-Systems.pdf>

Prethodno je Telekom za samo nekoliko meseci kupio još četiri kablovska distributera, pri tom sakrivajući za koliko novca su kompanije kupljene¹⁵. Od ovih kompanija napravljen je novi distributivni sistem Supernova u vlasništvu Telekoma. Televizija N1, jedina TV kuća koja radi na nacionalnom nivou, a poštuje profesionalne i etičke standarde i kritična je prema vlastima, otvoreno je iskazala sumnju da se ove kompanije kupuju kako bi se iz njihove ponude izbacila upravo ova televizija¹⁶. Novi korisnici kablovskog distributera Supernova već su prijavili problem sa dostupnošću kanala N1¹⁷.

Euronews

Prema podacima koji su dostupni javnosti, 25% udela u vlasništvu Euronews-a ima američka broadcasting televizijska mreža NBC, a 22% Evropska broadcasting unija¹⁸. 2015. godine 53% Euronews-a kupljeno je od strane Media Globe Networks, čiji je vlasnik egipatski bilioner Naguib Sawiris, što je tada podstaklo pitanja o budućoj uređivačkoj politici i nezavisnosti Euronews-a.¹⁹ Novinarska i medijska udruženja u Evropi već su ukazivala na ozbiljne propuste u uređivačkoj politici Euronews-a kada je u pitanju odnos prema autokratskim režimima²⁰. Ove godine, urađena je i Brza revizija slučaja Euronews (Rapid Case Review) od strane Evropskog revizorskog suda kojom je utvrđeno da ne postoji bilo kakva veza između novca koje daje Euronewsu Evropska Komisija i provere od strane komisiji da li poštuje kodeks profesionalnog novinarstva:

„U februaru 2017. godine Euronews je pristao da poštuje obaveze navedene u Tabeli 1²¹ kako bi uverio Komisiju, pre zaključenja FPA 2017, u očuvanje uredničke nepristrasnosti kanala i njegove evropske perspektive nakon promene u vlasničkoj strukturi. Komisija bi trebala da proverava na godišnjem nivou da li Euronews poštuje preuzete obveze, međutim nismo utvrdili zvaničnu vezu između tih obaveza i kriterijuma za dodelu godišnjeg programa rada koji služe kao finansijska odluka.²² Prva obaveza u tabeli je privrženost nepristrasnom, pluralističkom i nezavisnom informisanju i posvećenost uspostavljanju

¹⁵ <https://www.raskrikavanje.rs/page.php?id=379>

¹⁶ <https://www.cenzolovka.rs/trziste/drzava-kao-kablovski-operater/>

¹⁷ <http://rs.n1info.com/Vesti/a502908/Brnabic-N1-ima-na-Telekomovoj-Supernovi.html>

¹⁸ <https://www.euronews.com/about>

¹⁹ <https://www.politico.eu/article/tycoon-takeover-euronews-funding-meps-commission-egypt-naguib-sawiris/>

²⁰ <https://www.telegraph.co.uk/news/2016/12/18/journalists-unions-accuse-eu-backed-euronews-pandering-oppressive/>

²¹ Dostupno na https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/RCR_EURONEWS/RCR_EURONEWS_EN.pdf, strana 15

²² https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/RCR_EURONEWS/RCR_EURONEWS_EN.pdf, Strana 14, paragraf 31

misije koja će definisati ta zajednička temeljna načela, posvećena očuvanju evropske perspektive i DNK.²³

²³ Ibid